

Strategische planning waterbevoorrading: scope en aanpak

INHOUD

1	Nieuwe planfiguur voor waterbevoorrading: scope en aanpak.....	3
1.1	Situering van SPW binnen het Vlaams doelstellingenkader	3
1.2	Opzet, scope en aanpak strategische planning waterbevoorrading.....	5
1.2.1	Opzet.....	5
1.2.2	Scope.....	6
1.2.3	Aanpak	9
1.2.4	Inhoudelijke uitgangspunten en afstemming met andere lopende initiatieven	10
1.3	Initiatieven en acties 2020	13
1.3.1	Actie 1: opzetten governance SPW.....	13
1.3.2	Actie 2: Opmaken doorlichtingsnota's en opstarten SPW-invulling.....	13
1.3.3	Actie 3: Opstarten quick wins	13
2	Doorlichting Waterbevoorrading: kwetsbaarheid en pijlers voor de toekomst	15

1 NIEUWE PLANFIGUUR VOOR WATERBEVOORRADING: SCOPE EN AANPAK

1.1 Situering van SPW binnen het Vlaams doelstellingenkader

De Vlaamse doelstellingen voor 2030 zijn uitgeschreven in Vizier 2030¹. Deze doelstellingen zijn ook gekoppeld aan de *Sustainable Development Goals* (SDG's). Het 2030-doelstellingenkader volgt de volgende indeling: voor een inclusieve samenleving, via een nieuwe economie, binnen de ecologische grenzen van de planeet, met een open en wendbare overheid in partnerschap.

De Vlaams doelstellingen voor 2030 uit Vizier 2030 die aansluit bij de Strategische planning waterbevoorrading is nummer 40 – gekoppeld aan target 6.4..

Tegen 2030 is de waterbevoorrading veilig gesteld door enerzijds de oppervlaktewater- en grondwatervoorraden te beschermen en voldoende ruimte en opslag voor water te voorzien, en anderzijds verspilling te vermijden, alternatieve waterbronnen maximaal te benutten en waterhergebruik aan te moedigen.

In het Vlaams regeerakkoord 2019-2024² staat expliciet in hoofdstuk 4.2.2 Water: We investeren in een robuust watersysteem:

We werken een strategisch plan waterbevoorrading uit vertrekkend van het actieplan droogte en wateroverlast.

in dit hoofdstuk is ook volgende tekst opgenomen die nauw aansluit bij de pijlers van de bevoorrading:

We strijden tegen waterschaarste en -overlast. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid: iedereen moet op zijn niveau waar mogelijk de nodige maatregelen nemen om hemelwater meer te bufferen, gebruiken en infiltreren dan af te voeren, om water zo efficiënt mogelijk te gebruiken en om de waterkringloop zoveel mogelijk te sluiten.

Dit strategisch plan waterbevoorrading komt ook aan bod in de Beleidsnota 2019-2024 Omgeving³. Dit is een belangrijk onderdeel van de OD 3. Uitvoeren van het Actieplan Droogte en Wateroverlast. Naast de expliciete vermelding van het Strategisch plan waterbevoorrading, zijn ook een aantal krijtlijnen passend binnen deze bevoorrading mee opgenomen.

Het Actieplan Droogte en Wateroverlast 2019–2021 wordt uitgevoerd en verder uitgewerkt voor integratie in de Stroomgebiedbeheerplannen 2022–2027. We zorgen voor maximale infiltratie, berging en vertraagde afvoer of gebruik van hemelwater, geïntegreerd in een multifunctioneel

¹ <https://do.vlaanderen.be/visienota-vizier-2030-een-2030-doelstellingenkader-voor-vlaanderen>

² <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/varia/regeerakkoord-2019-2024.pdf>

³ <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2019-2024-omgeving>

1.2 Opzet, scope en aanpak strategische planning waterbevoorrading

1.2.1 Opzet

Opzet van een Strategische Planning voor Waterbevoorrading (SPW) is het maximaal verzekeren dat de vraag en behoefte naar water op duurzame wijze kan worden ingevuld, nu en in de toekomst.

Het aspect 'toekomst' staat centraal in een SPW. Een SPW dient oplossingen te bieden aan knelpunten die er nu reeds zijn maar ook aan de toekomstige te verwachten knelpunten ten gevolge van de impact van o.a. de klimaatverandering, demografische evoluties, socio-economische evoluties, de afhankelijkheid van naburige regio's op de waterbevoorrading.

Daarnaast dient een SPW nieuwe trends op vlak van waterbevoorrading te identificeren en op te volgen, deze te waarderen in functie van de uitdagingen op vlak van waterbevoorrading en een passende beleidsrespons te ontwikkelen.

Handelen binnen de draagkracht van het watersysteem, nu en in de toekomst, vormt een cruciale randvoorwaarde. Uitputting van onze natuurlijk hulpbronnen is geen optie. Dit hypothekeert niet enkel de waterbevoorrading op lange termijn maar ook de globale beschikbaarheid van water en kan vanuit de doelstellingen voor het watersysteembeheer niet aanvaard worden.

Pijlers voor een strategische planning rond waterbevoorrading zijn dan ook:

- In kaart brengen van de vraag en de behoefte naar water vanuit de verschillende watergebruikers
- In kaart brengen van het aanbod aan water
- In kaart brengen van regionale aspecten en tijdsdimensie:
 - "wie heeft welk soort water waar en wanneer nodig" en ook omgekeerd:
 - "waar hebben we wanneer welk soort water (makkelijk) beschikbaar"
- Identificeren van knelpunten op vlak van o.a.:
 - Beschikbaarheid van de bronnen die gebruikt worden
 - Robuustheid van het waterbevoorradingssysteem t.a.v. calamiteiten, operationeel-technische uitval, etc.
 - ...
- Ontwikkelen van een visie met aandacht voor zowel de aspecten vraagreductie, aanbodverhoging, inzet van alternatieve/nieuwe bronnen, benutten van innovatieve technieken, identificatie van strategische bronnen, etc. als de hieraan gekoppelde economische aspecten (betaalbaarheid, nood aan financiële stimuli, etc.)
- Responsmaatregelen identificeren voor knelpunten

1.2.2.3 Bronnen

Een waterbevoorrading maakt gebruik van een waterbron om de concrete watervraag in te vullen. In kader van een SPW worden de volgende ‘ruwwaterbronnen’ in beschouwing genomen:

- Oppervlaktewater
 - Zoet (grootste deel)
 - Brak en zout
- Grondwater
- Hemelwater
- Afvalwater

Leidingwater, dus drinkwater geleverd door drinkwaterbedrijven, wordt in kader van de SPW niet als ‘bron’ beschouwd. De openbare watervoorziening is immers een collectieve waterbevoorradingvorm die op zichzelf gebruikt maakt van diverse ruwwaterbronnen.

De kennis van het watersysteem geeft de input voor de analyse van de bronnen (het aanbod). Hier is een duidelijke link met het SGBP (inclusief WDRBP).

figuur 1: schematische weergave van de scope van de strategische planning waterbevoorrading

1.2.3 Aanpak

Het uitwerken van een strategische visie watervoorziening en gebruik gebeurde reeds een eerste maal in het kader van het Milieubeleidsplan 2003-2007. Deze visie werd opgemaakt in overleg met een ruime groep stakeholders.

Rekening houdende met de ervaringen, worden de volgende uitgangspunten en afspraken aangehouden voor het plan van aanpak:

- **Geïntegreerde aanpak en engagement van alle betrokken overheden en stakeholders is noodzakelijk**

Het strategisch plan waterbevoorrading bevat een visie en concrete maatregelen waarmee we stappen vooruit zetten. Beiden moeten worden gedragen door de betrokken overheden. Een engagement vanuit verschillende overheden in het maatregelenprogramma is cruciaal. Dit proces vraagt tijd.

De invulling van het plan zal stapsgewijs gebeuren, net zoals dit ook bij het stroomgebiedsbeheerplan, actieplan waterschaarste en droogte gebeurt.

Voor de vertegenwoordigers van administraties wordt in eerste instantie gedacht aan volgende CIW leden:

- Omgeving
 - VMM
 - VLM
 - OVAM
 - departement
- Mobiliteit en Openbare Werken
- Landbouw en Visserij
- Economie, Wetenschap en Innovatie
- Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP)
- Vereniging van de Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)
- Vereniging van de Vlaamse Polders en Wateringen (VVPW)
- OVAM

Ook lid van de CIW is Aquaflanders: koepelvereniging van de drinkwatermaatschappijen. Zij zijn een belangrijke partner in het bevoorradingsplan gezien zij het leidingwater leveren.

Daarnaast zijn volgende stakeholders relevant

- Aquaflanders als koepelvereniging voor de rioolbeheerders
- Aquafin
- Vlinter: vereniging van intercommunales
- Provinciale ontwikkelingsmaatschappijen (POM)
- Vlakwa
- Onderzoeksinstituten en universiteiten
- Proefcentra

- Bouwunie en VCB
- Landbouworganisaties (BB en ABS)
- Voka en Unizo
- Actoren die collectieve netwerken voor waterbevoorrading beheren zoals Ardo
- Watercycle (Vereniging bedrijven waterzuiveringstechniek)
- Strategische adviesraden (Mina, SERV, SALV)

- **Verzekeren dynamisch karakter**

Het verzekeren van een dynamische karakter van een SPW is van belang. Het eenmalig opmaken van een strategisch plan waterbevoorrading is geen goede zaak. Een evaluatie van de voortgang en aanpassen aan nieuwe inzichten en visie is nodig. Het landschap - op vlak van technologie en beleid - rond watergebruik en watervoorziening is in evolutie gestuwd vanuit het principe van circulaire economie. Het is van belang om een 'permanent' forum op te richten waarbij we als overheid nieuwe initiatieven capteren, opportuniteiten benutten en tijdig beleidsmatig kunnen tussenkomen, m.a.w. zorgen voor de gevraagde 'passende overheidsregie' waarbij we de noodzakelijke garanties voor mens en milieu waarborgen.

1.2.4 Inhoudelijke uitgangspunten en afstemming met andere lopende initiatieven

Het introduceren van een aanvullende planfiguur naast de reeds bestaande planfiguren en initiatieven op vlak van water, waterschaarste en droogte, is geen evidentie. Toch is de noodzaak er om deze SPW-werking te activeren en als sluitstuk te gebruiken om op vlak van waterbevoorrading stappen vooruit te zetten.

Een aantal uitgangspunten worden hieronder opgesomd. Die zullen vanaf de start doorwegen, sturend zijn en trachten te voorkomen dat er overlap ontstaat tussen de verschillende planfiguren en een maximale integratie van initiatieven rond waterbevoorrading mogelijk maken.

1.2.4.1 Drietrapsstrategie: voorkomen, beperken, duurzaam en veilig invullen

Dit strategisch plan waterbevoorrading mag geen alibi zijn voor onnodig en vermijdbaar waterverbruik.

Net zoals er voor het integraal waterbeleid, en meer specifiek voor het hemelwatergebruik, een drietrapsstrategie is (opvang en hergebruik, infiltratie en pas in laatste instantie afvoeren), geldt ook voor de waterbevoorrading zo'n drietrapsstrategie:

- Voorkomen van de watervraag
- Beperken van de watervraag
- Duurzaam en veilig invullen waarbij veilig staat voor zo weinig mogelijk risico's voor mens en milieu

- De MiNARaad werkt aan een advies over het strategische planning waterbevoorrading⁵ dat er in 2020 zou moeten zijn. Het capteren van dit advies is van belang voor het verder uittekenen van de werking onder de SPW.
- De drinkwaterbedrijven herbekeken de langetermijnvoorzieningsplannen⁶, werkten nieuwe voorstellen uit van projecten, berekenden de impact van deze projecten op de waterbevoorrading en zetten reeds de krijtlijnen uit van een gezamenlijke bedrijfsoverschrijdende visie om de waterbevoorrading veilig te stellen in de toekomst . Deze nieuwe langetermijnvisie wordt opgenomen in de doorlichting
 - **Afgewerkt, onderdeel van de doorlichting collectief**
- Ook dit jaar nog start de VMM een onderzoek om de tariefreguleringsmethode voor drinkwater te verfijnen. Hierbij zal bekeken worden of en hoe de investeringsplannen (LTVP) en tariefplannen kunnen samen sporen. Door de jaarlijkse rapportering bij opvolging van de tariefplannen worden zo ook de geplande uitvoer van investeringen opgevolgd.
- Aan Aquafin wordt haar visie gevraagd over
 - het collectief leveren via een netwerk van effluent, deze input kan opgenomen worden in de doorlichting
 - het verdelen van effluent via tankwagens
 - **Afgewerkt**
- Een van de acties uit het Actieplan waterschaarste en droogte is het uitwerken van een kader voor het nuttig gebruik van bemalingswater.
 - **Deze actie bijna afgerond.**
- Ook lopend is het opmaken van een kaart die de kwetsbaarheid voor droogvallen van onbevaarbare waterlopen weergeeft
 - **Actie bijna afgerond**
- In 2020 zullen ook studies opstarten voor de kennisopbouw zoals het onderzoek naar de impact van de klimaatverandering op grondwater.

⁵ Uit *Rollend-meerjarenprogramma-2020-2024* van de MiNaR:

Strategische planning waterbevoorrading (2020). Waterbevoorradingsbeleid heeft een preventief aspect – voorkomen dat er zich ooit een bevoorradingsprobleem aandient – en een curatief aspect – in geval van een bevoorradingsprobleem snel prioriteiten doorvoeren en remediëren. Bij de opmaak van het aangekondigde “Strategisch Plan Waterbevoorrading”, wat vooral op het preventieve aspect wordt gericht, zal het een uitdaging zijn om de visies van de gebruikerszijde tijdig in beeld te brengen. In eerste orde wordt beoogd om, op basis van een verkenning, een voorzet te geven op hoofdlijnen; indien hierover consensus wordt bereikt, kan worden overgegaan tot de uitwerking van een gedetailleerde aanbeveling.

⁶ De eerste langetermijnvoorzieningsplannen van de drinkwatermaatschappij maken een onderdeel uit van Drinkwatervoorziening in Vlaanderen: organisatie en een blik vooruit:

https://www.vmm.be/water/drinkwater/drinkwatervoorziening_in_vlaanderen_organisatie_en_een_blik_vooruit_tw.pdf

Figuur 2: indeling voor de doorlichting van de waterbevoorrading

